

Clausulae p-
nales.

Date. die 14
Augusti 1596.
Ann.V.

Ex Regest. in
Secretis. Brev.

Proemium.

Causa scien-
de declaratio-
nis.

tentes severe arbitrio tuo, & successorum tuorum prædictorum puniantur. Atque idem servari volumus in nominatione, nec non in translatione periculi vite, quæ non officiat, aut quidquam profit, nisi parti infra tempus ad nominan., vel transferen. intemeretur, & per Notarium, ut supra, ad notetur.

§. 15. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ absolutionis, concessionum, assignationis, deputationis, substitutionis, subrogationis, approbationis, confirmationis, innovationis, extensionis, ampliationis, impartitionis, obligationis, hypothecæ, remissionis, condonationis, commissionis, inhibitionis, Indultorum, Decretorum, Statutorum, præcepti, mandatorum, ordinationum, voluntatum, derogationis, & declarationis infringere, vel ei ausu temerario contraire; Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum.

Datum Romæ apud S. Marcum, Anno Incarnationis Dominicæ, millesimo quingentesimo nonagesimo sexto, Kal. Augusti, Pontificatus nostri Anno V.

CXXXII.

Declaratio, quod Filii Civium Monasterien., legitimi, & ingenui, a Beneficiis Collegiarum, & Filia a Monasteriis Monialium excludi non possint.

Ad perpetuam rei memoriam.

Exposit Pastoralis nostræ sollicitudinis debitum, ut in his auctoritatis nostræ partes libenter interponamus, per quæ Catholicorum, ad Ecclesiæ Dei, in qua personarum acceptio non est, ministeria idoneorum statui, & indemnitati opportune consulitur.

§. 1. Sane, cum, sicut accepimus, licet in Collegiatis Ecclesiis S. Pauli Veteris, S. Ludgeri, & S. Martini Monasterien., ac S. Mauritii prope, & extra Muros dictæ Civitatis, nec non Monasterio Monialium S. Egidii ejusdem Civitatis filii, & filia Civium ejusdem Civitatis, dummodo se orthodoxos, probos, & de legitimo thoro natos docere possent, & canonice provisi essent, non minus quam Nobiles militares, indifincte ab omni hominum memoria, recipi, & admitti consueverunt, nihilominus, ut etiam accepimus, dilecti filii Capitulum, & Canonici præfata Ecclesiæ S. Mauritii a nonnullis annis citra quoddam Statutum, quo cavetur, ut Canonicus pro tempore in dicta Ecclesia recipiendus, & admittendus, antequam ad professionem Canonicatus, & Præbendæ ipsius Ecclesiæ, quavis etiam Apostolica auctoritate, & ex quocumque genere vacationis, etiam ex causa permutationis, vel concordie collatorum induceretur, per duos testes idoneos, & fide dignos, pro-

bosque, & honestæ conversationis viros sub juramento per eos præstando, se de legitimo thoro, ac legitimis, & ingenuis parentibus procreatum esse, legitime probare debeat. ediderunt, illudque a se. re. Sixto PP. V. Prædecessore nostro, confirmari obtinuerunt, ac novissime illud alio novo Statuto extendere ad probationem legitimitatis, & ingenuitatis Avorum, & Aviarum pro tempore provisi hujusmodi, ac per testes ejusdem qualitatis, ac ipsemet provisi, sine Sedis Apostolicæ auctoritate tentarunt: Moniales quoque dicti Monasterii S. Egidii alias filias Civium recipere recusant, & timetur, ne alia quoque Capitula, & Monasteria, prædictorum exemplo, hæc ipsa tentent, & statuunt, quod in Catholicorum Civium Monasterien. præjudicium vergeret.

§. 2. Ideo nos qui eorumdem Civium in Catholica Religione in illis partibus retinenda, & tuenda, constantiam, fide dignorum Virorum relatione perfectam habemus, eosque propterea Apostolicis favoribus, & gratiis, ut in dies fortiores evadant, dignos judicamus, attendentes, apud Deum non esse acceptionem personarum, nec tam natalium, & generis conditionem, quam virtutem, & morum probitatem illi gratos reddere ejus fideles, præmissis, quantum cum Domino postumus providere volentes, supplicationibus etiam dilectorum filiorum Consulium, Proconsulium, & totius Senatus d. Civitatis Monasterien. Nobis per dilectum filium nostrum Cynthium Diacon. Cardinalem S. Georgii nuncupat., & nostrum secundum carnem, ex sorore germana Nepotem, super hoc humiliter porrestis inclinati, harum serie perpetuo statuimus, & ordinamus, ut Civium Monasterien. filii, & filia, juxta antiquam consuetudinem, in Ecclesiis prædictis, & in qualibet illarum, nec non quibuscumque Monialium Monasteriis respective, dummodo se Catholicos, probos, & de legitimo Matrimonio natos esse probent, absque alia ulterioris gradus probatione, sine aliqua prorsus exceptione, recipi, & admitti debeant, neque ab ipsarum Ecclesiarum Capitulis, aut Monasteriorum Conventibus, & Superioribus statuta aliqua his contraria, sine Consulium, Proconsulium, & Senatus prædictorum consensu, & Apostolicæ Sedis approbatione edi, condi, & publicari ullo modo possint, & edita, condita, & publicata pro tempore, nullius roboris, vel momenti existant, in Ecclesia vero Sancti Mauritii sufficiat, ut pro tempore provisi, se de legitimis, & ingenuis parentibus natos esse, per duos testes idoneos, & fide dignos, probosque, & honestæ conversationis viros tantum, licet non sint ejusdem qualitatis, qua debet esse provisi, juxta Sixti Prædecessoris confirmationem prædictam, doceant, nec ad aliud circa Statutum prædictum teneantur.

§. 3. Sicque ab omnibus censerit, & ita per quoscumque Judices ordinarios, & delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & honestæ conversationis viros sub juramento per eos præstando, se de legitimo thoro, ac legitimis, & ingenuis parentibus procreatum esse, legitime probare debeat. ediderunt, illudque a se. re. Sixto PP. V. Prædecessore nostro, confirmari obtinuerunt, ac novissime illud alio novo Statuto extendere ad probationem legitimitatis, & ingenuitatis Avorum, & Aviarum pro tempore provisi hujusmodi, ac per testes ejusdem qualitatis, ac ipsemet provisi, sine Sedis Apostolicæ auctoritate tentarunt: Moniales quoque dicti Monasterii S. Egidii alias filias Civium recipere recusant, & timetur, ne alia quoque Capitula, & Monasteria, prædictorum exemplo, hæc ipsa tentent, & statuunt, quod in Catholicorum Civium Monasterien. præjudicium vergeret.

Declaratio, de qua in Rubrica.

Clausula.

Commissario-
rum designa-
tio.

Dei rogatio
contra riorum

Date. die 8.
Augusti 1596.
Ann.V.

Ambitio in-
religiōis dam-
natur.

In Ordine
igitur Camal-

facultate, & auctoritate, judicari, & diffiniri debere, ac irritum, & inane, quidquid fecus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

§. 4. Quocirca Venerabilibus Fratribus Monasterien., & Osnaburgen. Episcopis, ac dilecto filio caularum Curie Cameræ Apostolicæ generali Auditori per præsentem mandamus, ut ipsi, vel duo, aut unus eorum præsentem literas ubi, & quando opus fuerit, ac quoties pro parte Civium Monasterien., aut alicujus eorum fuerint requisiti solemniter per se, vel alios publicantes, ac in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes, faciant auctoritate nostra præsentem literas, & in eis contenta quæcumque ab omnibus, ad quos spectat, & in futurum spectabit, inviolabiliter observari; Contradictores quoslibet, eisque auxilium, consilium, vel favorem publice, vel occulte, directe, seu indirecte quomodolibet præstantes, per censuras Ecclesiasticas, aliaque opportuna juris, & facti remedia, appellatione postposita compescendo, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis.

§. 5. Non obstantibus fel. recor. Bonifacii Pape VIII. etiam Prædecessoris nostri de una, & in Concilio generali edita de duobus dietis, dummodo ultra tres dietas aliquis auctoritate presentium ad iudicium non trahatur, aliisque Apostolicis Constitutionibus, & Ordinationibus, nec non Ecclesiarum, & Monasteriorum prædictorum, illorumque Ordinum, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis Statutis, & consuetudinibus, privilegiis quoque, Indultis, & literis Apostolicis in contrarium præmissorum illis, eorumque Capitulis, Conventibus, Superioribus, & personis, sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac irritantibus, & aliis Decretis quomodolibet concessis, confirmatis, approbatis, & innovatis, caterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud S. Marcum, sub Annulo Piscatoris, die 8. Augusti 1596., Pontificatus nostri Anno Quinto.

CXXXIII.

Contra Monachos Congregationis Camaldulensis officia, & dignitates ambientes.

CLEMENS PAPA VIII.

Ad perpetuam rei memoriam.

Ambitiosam honorum, & dignitatum cupiditatem Ecclesiasticos omnes, sed Religiosos præsertim, qui in humilitatis spiritu Deo servire tenentur, ita vitare decet, ut ipsi Prælaturas minime requirere, sed eas vocati, ut Aaron obedientes suscipere, & humiliter administrare studeant.

§. 1. Huius siquidem ambitionis malum

ex Ordine Camaldulensi, in quo apud nullos, qui propriis religiosarum virtutum, ut deceret, meritis inniti non valentes, ad Ordinis ejusdem dignitates, & gradus etiam majores eis, quos forsitan obtinent, per mendicatos S. R. E. Cardinalium, & Principum etiam secularium favores, assumi procurant, vigere, non sine animi nostri dolore accipimus, quantum cum Domino possumus, evellere cupientes; Mote proprio, ac de Apostolica potestatis plenitudine omnes, & singulos Monachos prædicti Ordinis, & Congregationis Camaldulensis, cuiuscumque ætatis, gradus, conditionis, præeminentiæ, & literaturæ existentes, qui nimirum pro quibuscumque Prælatibus, dignitatibus, muneribus, & officiis, etiam iis, quæ obtinent, majoribus in dicta Congregatione, consequendis, sive pro remissione penarum eis impostarum, aut aliis quibuscumque gratis impetrandis, ad Principum quorumcumque, tam Ecclesiasticorum, etiam S. R. E. Cardinalium, quam secularium, ac Prælatorum de gremio dictæ Congregationis non existentium favores recurrerint, eosque requisierint, vel iis etiam sponte delatis, aut ab aliis etiam ipsi inscisi procuratis usi fuerint, vel etiam pactis, pollicitationibus, aliisque viis directe, vel indirecte, palam, vel occulte, ad dignitates, seu Officia in Congregatione prædicta obtinenda aspiraverint, vel aliis minus legitimis, & honestis rationibus, ea obtinere procuraverint, illorumque complices, & fautores, ad quascumque Prælaturas, dignitates, gradus, honores, & officia, tam spiritualia, quam temporalia, & præsertim in ipsa Congregatione obtenta, vel obtinenda, perpetuo inhabiles declaramus, ac obtentis Prælatibus, dignitatibus, administrationibus, vel officiis eo ipso privamus, ac privatos voce activa, & passiva carere, penasque hujusmodi a nobis tantum, & Romanis Pontificibus successoribus nostris remitti posse decernimus, & declaramus: omnes, & singulas supradictas penas ad eos etiam extendentes, qui ne ex aliquo Monasterio removeantur, seu ut in alterius Monasterii familia deputentur, contra Capituli, seu Superioris voluntatem, supradictas literas, seu favores exquirere, & obtinere præsumunt.

§. 2. Quo circa in virtute sanctæ obedientiæ, ac indignationis nostræ pena, dilectis filiis Generali, Visitationibus, Definitoribus, aliisque Prælatibus quocumque titulo nuncupatis, præsentibus, & futuris, præcipimus, ac districte mandamus, ne aliquo ullo umquam tempore, precibus, literis, vel favoribus adducti, seu alias ad instantiam requisitionem, vel contemplationem Principum Ecclesiasticorum, vel temporalium, etiam S. R. E. Cardinalium, aut aliorum, quorumcumque extra gremium dictæ Congregationis existentium, ad cuiusvis generis Prælaturas, dignitates, officia, administrationes, & gradus, promovere, vel penas aliquas remittere, aut aliam, quamcumque gratiam, ut præfertur, facere audeant, vel præsumant: immo promovendorum

dulens, si qui extra gremio Congregationis pro obtinendis dignitatibus, & gratiis favoribus auctoritate, quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Et etiam qui eos simili modo promoverint, aut gratiaverint.

Promotiones aliter facte nulle sunt.

Clausula sublata &c.

Clausula derogatoria.

Iusto hanc Bullam legendi anno quolibet in Capitulo Generali dicte Congregationis.

dorum meritis, & virtutibus tantum inspectis, quod Dei causam agant memores sint, quo magis puro, & sincero corde, nulla privata, aut mundana affectione commoti, in electionum negotio procedant.

§. 3. Decernentes electiones, & promotiones ad Monasteria, seu ad quaecumque alia officia dicti Ordinis sic literis, aut aliis favoribus Principum, & Prælatorum quorumcumque, vel aliorum extra gremium, ut præfertur, existentium, eorumque precibus, aut sollicitationibus, iniuste, ac indebite extortas, seu alias quomodocumque faciendas, & pro tempore obtentas, nullas prorsus, invalidasque fore, & esse, & adversus eos, qui se his minus legitimis rationibus ad regenda Monasteria, seu ad alia quaecumque officia eligi, aut assumi obtinuerint, per ejsdem Congregationis Superiores, quomodocumque procedi, & rei veritate cognita condignis poenis, tanquam publicæ dicte Congregationis quietis perturbatores affici posse, & debere.

§. 4. Et ita per quoscumque Judices, & Commissarios quavis auctoritate fungentes, etiam causarum Palatii Apostolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, iudicari, & diffiniri debere, irritum quoque, & inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

§. 5. Non obstantibus quibusvis Apostolicis, ac in Provincialibus, & Synodalibus Conciliis editis generalibus, vel specialibus Constitutionibus, & Ordinationibus, ac dictorum Congregationis, & Ordinis etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis Statutis, & consuetudinibus, privilegiis quoque indultis, & literis Apostolicis, illis, & illorum Superioribus sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis clausulis, & decretis, concessis, & confirmatis. Quibus omnibus, etiam pro illorum sufficienti derogatione, de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & individua, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quavis alia expressio, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, illorum tenores, ac si de verbo ad verbum infererentur, præsentibus pro expressis, & insertis habentes, illis alias in suo robore permanentis, hac vice, motu, & scientia similibus, latissime derogamus, contrariis quibuscumque. Aut si prædictis Congregationi, & Monachis, vel quibusvis aliis communiter, vel divisim ab Apostolica sit Sede indultum, quod interdicti, suspendi, vel excommunicari non possint per literas Apostolicas non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

§. 6. Ac ut harum literarum notitia ad omnes dicte Congregationis Monachos facilius deveniat, volumus, illas in generali dicte Congregationis Capitulo quotannis publice legi, ibique lectas omnes sic ar-

stare, ac si legitime unicuique intimata fuissent, illorumque exemplis, vel impressis manu scribæ dicti Capituli, vel Notarii publici subscriptis, & sigillo Generalis ipsius Congregationis, vel alterius in dignitate Ecclesiastica constituti obsignatis, eandem prorsus fidem haberi, quæ præsentibus haberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Datum Romæ apud Sanctum Marcum, sub Annulo Piscatoris, die 3. Septembris, millesimo quingentesimo nonagesimo sexto Pontificatus nostri Anno Quinto. (a)

Dat. P. An. V. 3. Sept. 1596.

CXXXIV.

Ordinationes pro bono regimine Congregationis Fratrum Joannis Dei nuncupatæ, per univversam Italiam, & electione Majoris ejsdem Congregationis.

Instituta sunt in Hispaniâ ista Congregatio ad regimen Hospitalium pro curandis pauperibus infirmis, ut habetur in Constit. CXCIV. Pii V. Licet. Tom. IV. Par. III. fol. 190.

CLEMENS PAPA VIII.

Ad perpetuam rei memoriam.

Romani Pontificis providentia circumspicita, circa Piorum Locorum, & virorum, a quibus pia, præsertim circa pauperum infirmorum hospitalitatem, opera exercerentur, statum respiciens, ad eorum conservationem, ea, quæ alias iustis suadentibus rationibus auctoritate Apostolica sunt ordinata, aliqua ex parte mutata, prout temporum ratio suadet, ac alias in Domino conspicit expedire.

§. 1. Alias siquidem, cum pridem Congregatio Joannis Dei in Urbe, ac diversis Italia, & Hispania partibus Apostolica auctoritate recepta, & confirmata, cujus Confratres, nonnullos pauperes, & infirmos, graviterque laborantes hospitio recipere, eisque inservire consueverunt, valde aucta esset, illisque diversa privilegia, & indulgentia ab hac Apostolica Sede, Romanisque Pontificibus prædecessoribus nostris, præsertim quod per unum ex ipsis Confratribus Majorum nuncupatum Congregatio ipsa regeretur, quodque ab Ordinariis locorum exempti essent, atque illius Religiosi professionem emittere, & ad sacros Ordines promoveri possent, concessa fuissent, nos ipso nostro Pontificatus initio, accepto quod ejsdem Congregationis Confratres a suo primævo Instituto paulatim recedebant, ac opus Hospitalitatis eorum pauperum infirmorum, cui in primis incumbere tenebantur, intermitterebatur, & multi Confratrum literarum studii intendebant, & sacris Ordini-

Hic Pontifex locorum Ordinarium Congregationem suppositit, & professionem emissionem, ac facerum ordinarum susceptionem prohibuit, & per unum Majorum nuncupatum ipsam Congregationem regi veniit.

(a) Sequenti die Clemens Privilegia omnia Congregationi de Alcobaria Ordinis Cisterciensis in Portugallia a suis Prædecessoribus concessa confirmavit Constit. que incipit: Romanus Pontifex.

Ac modo regimen Majoris relinquat.

dinibus initiari, ut a servitio Hospitalium excusarentur, procurabant, matura consideratione præhabita, & ex aliis causis tunc expressis de Ven. Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium super causis Regularium deputatorum consilio statuimus, & ordinavimus, quod omnes, & singuli Confratres prædicti locorum ordinariis subesse deberent, quodque ab Hospitalibus, in quibus professionem eatenus quilibet emisisset, nunquam amoveretur nisi ob incorrigibilitatem, ac de Ordinariorum, quibus dicte Hospitalia subessent licentia, nec etiam transferrentur de uno Hospitali ad aliud, nisi pariter de Ordinariorum licentia, ac tam Hospitalis a quo, quam Ordinarii, ad quem transferrentur, ac de cætero votum tantum inserviendi ipsis Hospitalibus sub prædicti Ordinarii obedientia emitterent, prout in nostris literis sub Dat. 13. Februarii 1592. in forma Brevis expeditis latius continetur.

§. 2. Cum autem processu temporis, experientia perceptum sit, quod Congregationis prædictæ, Hospitalia, & Loca Pia in Italia existentia, sic ab invicem separata, & alicuius communi superioris, qui ea eorumque Confratres ad primævi instituti observantiam restituit, & eosdem in ipsa conservet, regimine destituta, gravia incommoda, & damna passa sunt, & quotidie patiuntur, ita ut nisi de aliqua regiminis forma eis provideatur, facile evenire possit, ut Congregatio ipsa in totum extinguatur, & corruat, Nos propterea Congregationem ipsam, quam ad pauperum infirmorum subventionem valde utilem esse accepimus, conservari cupientes, ac quorumcumque privilegiorum, & indulgentiarum eidem Congregationi a quibuscumque Romanis Pontificibus Prædecessoribus nostris, præsertim fel. rec. Pio V., Gregorio XIII., & Sixto V. concessorum, ac nostrarum literarum prædictarum tenores præsentibus pro expressis habentes, supplicationibus dilecti filii nostri Hieronymi tituli Sanctæ Sufannæ Presbyteri Cardinalis Rusticucci, nostri in alma Urbe Vicarii qui ejsdem Congregationis apud nos Protector existit, nobis super hoc eorum nomine porrectis, inclinatis, eidem Congregationi Joannis Dei, ac singulis ejus Hospitalibus, & locis in Italia jam receptis, & deinceps recipiendis, eorumque Confratribus, & personis, nunc & pro tempore existentibus, ut omnibus, & singulis privilegiis, prærogativis, gratiis, facultatibus, indultis, & indulgentiis a prædictis Pio V., Gregorio XIII., & Sixto V. aliisque Romanis Pontificibus Congregationi, Hospitalibus, & Locis Hispaniarum, ac Hospitalis S. Joannis Callibitæ in Insula S. Bartholomæi de Urbe, ejsdem Congregationis Joannis Dei in genere, vel in specie concessis, confirmatis, & innovatis (citra tamen facultatem professionem emittendi, & sacros ordines suscipiendi, & citra exemptionem a Jurisdictione Ordinariorum locorum, quibus eos omnino subesse volumus, & super quibus literas nostre Bull. Rom. Tom. V. Par. II.

stras prædictas exacte observari mandamus) perpetuo frui, uti, potiri, & gaudere in omnibus, & per omnia possint, & valeant, perinde ac si ipsis nominatim, & æque principaliter concessa fuissent.

§. 3. Ita tamen ut Confratres in quocumque Italia loco jam recepti, statim, & deinceps recipiendi in Congregatione prædicta, debito tempore votum inserviendi eorum Hospitalibus sub Ordinarii loci obedientia in omnibus ejsdem Ordinarii, aut Majoris Confratris, ut infra pro tempore electi emittere, & Hospitalitatem pro iis infirmis, quos recipere, & curare consueverant, quatenus fieri poterit exercere, juxta prædictarum nostrarum literarum seriem teneantur.

§. 4. Utque unus Confrater in Majoribus ab omnibus Prioribus quorumcumque Hospitalium, & Locorum dicte Congregationis in Italia existentium, Romæ in Hospitali S. Joannis Callibitæ prædicto per secreta suffragia majoris partis vocalium eligatur, cujus officium ad sexennium tantum durare debeat, ita ut finito sexennio, iterum eligi, aut confirmari, nisi lapsa altero sexennio, minime possit.

§. 5. Duo item Consilarii, & duo Visitatores in eodem loco, & eisdem modo, & forma eligantur, quorum Consiliorum, & Visitorum, necnon etiam singulorum Priorum officium ad triennium tantum duret, & finito triennio ad idem officium nemo possit iterum eligi, vel in eo confirmari, nisi alterum triennium intercedat.

§. 6. Major omnia, & singula Hospitalia, & Loca dicte Congregationis Italiae visitandi, & reformandi, rationes, & computa videndi, Confratres de uno, ad alium locum transferendi, inobedientes, & ordinariorum transgressores corrigendi, mulctandi, & puniendi, cujusque Hospitalis gubernii formam, juxta tamen Constitutiones faciendas, stabilendi, & determinandi, facultatem habeat, reservata tamen in omnibus semper locorum Ordinariis superioritate, superintendencia, liberaque auctoritate visitandi, puniendi, & castigandi eisdem Confratres in delictis, & excessibus, præsertim gravibus tam intra, quam extra hujusmodi Hospitalia, forsitan committendis, secreta tamen, & circumspicte, quoad fieri poterit, ad evitandam Congregationis infamiam.

§. 7. Utque Congregationis ipsius Confratres, alia ejsdem instituti Hospitalia de licentia Ordinariorum locorum erigere, & edificare, elemosynasque pro eorum, & Christianissimorum infirmorum sustentatione, eorumdemque Hospitalium manutentione omni loco, & tempore sine aliquo impedimento petere, & recipere valeant, auctoritate Apostolica, tenore præsentium licentiam concedimus, & facultatem.

§. 8. Insuper ut habitum cum scapulare, & capuccio, prout hactenus gestare consueverunt, privative quoad alios quoscumque qui de eadem Congregatione non fuerint, sub poenis Ordinariis locorum bene visis, deinceps etiam perpetuo gestare valeant.

Qa

§. 9. Ut

Votum inserviendi Hospitalibus sub Ordinarium obedientia emitti præcipit.

Majoris electionem, & minus præscribit.

Consiliorum, & Visitorum, ac que Priorum.

Majoris potestatem, & Ordinariorum jurisdictionem describit.

Licentiam Hospitalia erigendi, & elemosynas recipiendi Congregationi concedit.

Habitum desigant.

1596. Incorrigibiles certo modo a Congregatione expelli posse concedit.

§.9. Ut Confrater Major, & Consiliarii de consensu Ordinariorum locorum, ob graves causas, & ob incorrigibilitatem, Confratres, quos indignos judicaverint, ex dicta Congregatione expellere, & dimittere, ipsosque sic expulsos ab emissio per eos Hospitalitatis voto absolvere, dummodo tamen penitentiam ipsi ob eorum excessus, & defectus impositam, adimpleverint, & non aliter possint, & valeant. Nec aliquis eorumdem Confratrum alia ratione, aut modo Hospitalia, & Loca, ipsamque Congregationem deferere, aut ab eis recedere, seu a voto inserviendi hujusmodi pauperibus in eorum Hospitalibus sub Ordinarii obedientia etiam quorumcumque privilegiorum, aut generalis Jubilaei, seu Cruciate Sanctae, vel alterius cuiusque gratiae, seu generalis facultatis, a Nobis, Successoribusque nostris Romanis Pontificibus, & Apostolica Sede pro tempore concedendarum virtute, absolvi, vel liberari valeat.

Promotionem ad sacros ordines prohibet.

§.10. Quodque Confratres hujus Congregationis Sacerdotes, aut in sacris ordinibus constituti esse non possint, nec ad hujusmodi sacros ordines promoveri valeant, sed juxta primævum eorum institutum in simplicitate pauperibus infirmis, ut praefertur, inservire debeant.

Ordinationes pro regimine Hospitalium constituendi facultate tribuit.

§.11. Demum, ut circa modum, & formam observandam quoad electiones, & mutationes Officialium praedictorum, & receptionem novorum Confratrum, eorumque qualitates, & praefertim, quod non sint Sacerdotes, sive uxorati, ac circa tempus eorum admissionem ad votum praedictum de inserviendi pauperibus in hujusmodi Hospitalibus, ac pro omni, & quacumque alia causa bonum regimen, gubernium, & administrationem tam in spiritualibus, quam temporalibus, idem Frater Major cum consensu Consiliarium, ac Visitorum pro tempore existentium praedictorum, quaecumque statuta, constitutiones, & ordinationes ad bonum regimen, & gubernium quorumcumque tam erectorum, quam erigendorum Hospitalium in quibuscumque Italiae partibus, & Confratrum eorundem, edere possit, & valeat, & postquam facta, & formata fuerint, cum consensu eorundem Consiliarium, & Visitorum semel, vel pluries ampliare, corrigere, mutare, moderari, seu de novo, prout magis expedire videbitur, edere, dummodo earum Constitutionum confirmationem a Nobis, & a Sede Apostolica obtineant, auctoritate, & tenore praedictis pariter concedimus, & indulgemus, atque statuimus, & ordinamus.

Claufulam praeservativas apponit.

§.12. Decernentes praesentes literas nullo unquam tempore, de subreptionis, vel obreptionis vitio, aut intentionis nostrae, vel quopiam alio defectu notari, impugnari, vel invalidari, aut in jus, vel controversiam quacumque ratione, vel causa vocari, aut ad terminos juris reduci, vel quodvis aliud juris, seu gratiae remedium contra illa impetrari posse, minusque sub quibuscumque similibus, vel dissimilibus gratiarum revocationibus tam per Nos, quam per quoscum-

que Romanos Pontifices pro tempore existentes faciendis comprehendendi, sed semper ab illis exceptas, & quoties illae emanabunt, toties in pristinum, & validissimum statum restitutas, repositas, & plenarie reintegratas esse, & de novo etiam sub posteriori data concessas censeri.

Claufulam sublata, & subiungit.

§.13. Sicque per quoscumque Iudices ordinarios, & delegatos, etiam causarum Palatii Apostolici Auditores, sublata eis, & eorum cuilibet, quavis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, iudicari, & defini debere, ac irritum, & inane, quicquid fecus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Contrariis omnibus derogat.

§.14. Non obstantibus praedictis literis nostris, & quibusvis aliis Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, necnon in Provincialibus, & Synodalibus Conciliis editis generalibus, vel specialibus, & quibusvis statutis, & consuetudinibus, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, privilegiis quoque, indultis, & literis Apostolicis quibusvis Ordinibus, Ecclesiis, Monasteriis, & Pii Locis, illorumque Superioribus, & quibusvis personis sub quibuscumque tenoribus, & formis, & cum quibusvis etiam derogatoriis, & insolitis claufulis, & decretis, etiam Motu proprio, ac ex certa scientia, & de Apostolica potestatis plenitudine, in contrarium forsitan quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus, etiam si de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, & individua, ac expressa mentio, seu quaevis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores hujusmodi, ac si de verbo ad verbum infererentur, praesentibus pro expressis habentes, illis alias in suo robore permanentibus, hac vice dumtaxat, specialiter, & expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Exempli creati jubet.

§.15. Volumus autem, ut praesentium, transumptis etiam impressis, manu Notarii publici subscriptis, & sigillo persone in dignitate Ecclesiastica constitutae munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quae ipsis praesentibus adhiberetur, si essent exhibitae, vel ostense.

Dat. P. An. V. 9. Sept. 1596.

Datum Romae apud S. Marcum, sub anno Piscatoris, die 9. Septembris 1596., Pontificatus nostri Anno V.

CXXXV.

Confirmatio, & declaratio Constitutionis Gregorii XIII. super Reformatione Fratrum Minor. S. Francisci Strictioris Observantiae tam in Italia, quam in Regno Franciae, & Provinciis Belgii.

Constitutio ista est XCIX. Cum illius Tom. IV. Par. III. fol. 401.

CLEMENS PAPA VIII.

Ad perpetuam rei memoriam.

Pro inuncti Nobis Apostolici muneris ratione, de statu Religiosorum quorum-

Exordium.

cumque, quae sub voluntaria paupertatis habitu militantes, in humilitatis spiritu Deo vota reddere satagunt, paterna caritate solliciti, Constitutiones, & ordinationes Summorum Pontificum, ad eorum prosperum regimen, & gubernium provide factas, nonnullis mutatis, seu adiectis pro locorum, & temporum qualitate, libenter confirmamus, prout in Domino salubriter conspicimus expedire.

Gregor. XIII. edidit. Conf. circa hos reformatos.

§.1. Dudum siquidem a fel. recor. Gregorio XIII. praedecessore nostro emanarunt literae, tenoris subsequenti, videlicet. Gregorius Papa Decimus tertius. Ad perpetuam rei memoriam. Cum illius vice in merit &c. Omittitur Bulla Gregorii, quia eam habet in loco cit. in rubr.

Hic modo Pontifex ead. salvis declarationibus infrascriptis approbat quoad fratres Italici.

§.2. Cum autem novissime nos pro regimine, & gubernio dictorum Fratrum Reformatorum, nonnulla Decreta, seu ordinationes fecerimus, aut super his dilecto filio Bonaventura Ministro Generali Ordinis S. Francisci de Observantia, nonnullas facultates concesserimus, prout in nostris desuper in forma Brevis expeditis literis sub Dat. Romae apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris, die 8. Januarii 1594. Pontificatus nostri anno tertio plenius continetur. Cumque pro felici statu, & gubernio dictorum Fratrum Reformatorum expediat, praesentibus Gregorii praedecessoris literas, & in eis contenta, exceptis infrascriptis, per Nos confirmari, & a Fratribus praedictis observari. Nos praedictarum nostrarum literarum tenorem praesentibus pro expresso habent, ac singulares Fratres dicti Ordinis Reformatorum a quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliique Ecclesiasticis sententis, censuris, & poenis, a jure, vel ab homine quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, & absolutos fore censentes, de Venerabilium Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium, super Consultationibus, & negociis Episcoporum, & Regularium, praepositorum sententia, praesentibus Gregorii praedecessoris literas, ac omnia in eis contenta salvis limitationibus infrascriptis auctoritate Apostolica tenore praesentium quoad Fratres dicti Ordinis Reformatorem in Italia existentes tantum, perpetuo confirmamus, & approbamus, illisque perpetuae, & inviolabilis Apostolicae firmitatis robur adjicimus, omnesque, & singulos, tam juris, quam facti defectus, si qui in eisdem intervenerint, supplementum. Et pro majori praemissorum firmitate literis nostris praedictis, quatenus in aliquo obtent, specialiter, & expresse derogamus.

Novitios;

§.3. Quoad caput circa receptionem Novitiorum per Custodem faciendam, servetur etiam forma Constitutionis fel. recor. Sixti Papa V. praedecessoris etiam nostri super hoc editae.

Monasteria.

§.4. Quoad Monasteria ipsis Reformatis concedenda, volumus, ut sint apta ad duodecim saltem Fratres recipiendos, & retinendos.

§.5. Circa reservationem casuum servetur Decretum a nobis super hoc editum.

§.6. Quoad Statuta, & ordinationes de cetero faciendas, ultra ea, quae in praedictis Gregorii literis disponuntur, volumus, ut nullo modo Decretis per nos in nostra visitatione Urbis editis, neque aliorum Summorum Pontificum praedecessorum nostrorum Constitutionibus minime adversentur.

Praedicatores, & alios promovendos.

§.7. Quoad Praedicatorum, & Confessorios examinandos, & approbandos, volumus, ut in singulis Capitulis Custodialibus, aliquot graves, & periti viri ex Fratribus cuiuscumque Custodiae saltem tres, qui una cum Custode admittendos ad predicationem Verbi Dei, vel audiendas Confessiones, etiam ipsorummet Fratrum, & Lectores publicos simul examinent, neque antea ad hujusmodi ministeria exercenda ab aliquo probentur, aut admittantur. Horum etiam cura sit examinare, & probare, tam quoad doctrinam quam quoad mores promovendos ad quoscumque Ecclesiasticos ordines, qua in re servetur Decretum Congreg. Interpretum Sac. Concilii Trid. nuper editum, & promulgatum. Hi vero examinatores in hujusmodi officio confirmari, nequaquam possint, sed in singulis Capitulis Custodialibus alii semper de novo ad hoc munus obendum eligantur.

Hospitia Reformatorum.

§.8. Si quando autem praedictis Reformatos accedere contigerit ad loca, ubi proprias habent Domus, seu Conventus, volumus, & praecipimus, ut ad Conventus, & domus illorum de familia, quae in eisdem locis erant, divertere, aut hospitari nullo modo possint.

Claufula praeservativa.

§.9. Decernentes praemissa omnia, & singula perpetuo valida, firma, & efficacia esse, & fore, & per praefatos Fratres Reformatos perpetuo observari debere: praesentes quoque literas nullo tempore de subreptionis, vel obreptionis vitio, aut intentionis nostrae defectu notari, argui, seu impugnari, aut sub quibusvis revocationibus, suspensionibus, limitationibus, aut aliis contrariis dispositionibus comprehendendi, sed semper ab illis exceptas esse, & fore, & quoties illae emanabunt, toties in pristinum, & validissimum statum restitutas, repositas, & plenarie reintegratas censeri. Sicque per quoscumque Iudices, & Commissarios quavis auctoritate surgentes, etiam causarum Palatii Apostolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales, sublata eis, & eorum cuilibet, quavis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, iudicari, & defini debere, necnon irritum, & inane, si fecus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Claufula derogatoria.

§.10. Non obstantibus quibusvis Apostolicis, ac in universalibus, Provincialibus, & Synodalibus Conciliis editis generalibus, vel specialibus Constitutionibus, etiam Mare Magno, Bulla Aurea, vel alias nuncupat, ac quibuscumque dicti Ordinis, Statutis, & consuetudinibus, etiam juramento confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia

alia roboratis, privilegiis quoque, indultis, & literis Apostolicis, tam eidem, quam aliis quibuscumque Ordinibus, eorum Superioribus, & personis sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque insolitis clausulis, ac irritantibus, & aliis decretis, in contrarium praemisorum in genere, vel in specie, etiam Motu proprio, & consistorialiter, vel alias quomodolibet concessis, ac pluries confirmatis, & approbatis, ac omnibus illis, quae dictus Gregorius praedecessor in suis literis voluit non obviare. Quibus omnibus, & singulis, eorum tenores, ac si de verbo ad verbum praesentibus infererentur, pro plene, & sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permanfuris, hac vice dumtaxat specialiter, & expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Fides transumptorum.

§. 11. Volumus autem, & auctoritate Apostolica decernimus, quod transumptis praesentium literarum, etiam impressis, sigillo alicujus personae in dignitate Ecclesiastica constitutae munitis, & manu Notarii publici subscriptis eadem fides, tam in judicio, quam extra illud ubilibet adhibetur, quae ipsis originalibus literis adhiberetur, si forent exhibita, vel ostensa.

Dat. P. An. V. die 17. Octobris.

Datum Tusculi, sub Annulo Piscatoris die duodecima Octobris, millesimo quingentesimo nonagesimo sexto, Pontificatus Nostri Anno Quinto.

Sequitur extensio dictae Bullae ad Gallos, & Belgicas.

CLEMENS PAPA VIII.

Ad perpetuam rei memoriam.

PRO injuncti &c. Ut supra in Constitut. praeferta.

Extensio ad Gallos referatur.

§. 1. Nunc vero agnoscentes, pro felici statu, & gubernio, FF. Reform. Minorum S. Francisci de Observantia, Provinciarum Belgicarum, Flandriae videlicet, S. Andreae, & Brabantiae alias inferioris Germaniae plurimum expedire, ut nos praefertis literas hujusmodi, quae pridem in favorem FF. Reformatorum Italiae confirmavimus, deinde ad Fratres Reformatos Regni Franciae, extendimus, prout in nostris desuper expeditis literis etiam plenius continetur, ad ipsas quoque Provincias, in omnibus, & per omnia, (salvis infra scriptis limitationibus) extendamus, & pro dictis Provinciis confirmemus, & innovemus.

Extensio ad Belgicas firmatur.

§. 2. Ea propter eorundem Fratrum Reformatorum dictarum Provinciarum id humiliter exposcentium petitionibus annuendum duximus. Propterea omnes, & singulos dictarum Provinciarum Fratres Reformatos, a quibusvis excommunicationibus, suspensionibus, & interdictis, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & poenis, a jure, vel ab homine, quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, & absolutos fore sententes, supplicationibus eorum nomine nobis humiliter porrectis inclinatis, praefertis Gregorii XIII. literas, ac omnia in eis contenta, (salvis limitationibus infra scriptis) ad ipsos Fratres Reformatos Provinciarum supra dictarum auctoritate Apostolica, tenore praesentium, perpetuo extendimus, & ampliamus, ac confirmamus, & approbamus, & pro majori praemisorum firmitate, prioribus nostris literis praedictis (quatenus in aliquo obitent) specialiter, & expresse derogamus.

§. 3. Ceterum quoad caput circa receptionem Novitiorum per Custodem faciendam, volumus, & Apostolica auctoritate concedimus, ut in dictis Provinciis tantum, quoscumque Novitios habitum dicti Ordinis suscipere volentes, ad habitum hujusmodi extra Capitulum Custodiale, juxta formam literarum a nobis editarum sub Datum die 5. Septembris 1602. in favorem Custodum, & Fratrum Reformatorum dicti Ordinis, in Regno Franciae existentium, quae incipiunt. *Ordinis vestri recipere valeant.* Quas quidem literas, tam quoad praemissa, quam quoad reliqua in illis contenta, in omnibus, & per omnia ad eosdem Reformatos dictarum Provinciarum, & cujuslibet earum extendimus, perinde ac si in illarum favorem nominatim editae fuissent.

Modus recipiendi Novitios.

§. 4. Quoad Monasteria ipsis Reformatis concedenda, volumus, ut sint apta ad duodecim saltem Fratres recipiendos, & retinendos.

Numerus fratrum in Monasteriis.

§. 5. Circa Reservationem casuum, servetur Decretum a nobis super hoc editum.

Casus reservati.

§. 6. Quoad Statuta, & Ordinationes Statuta de cetero faciendas, ultra ea, quae in praedictis Gregorii literis disponuntur, volumus, ut nullo modo Decretis per Nos, in nostra visitatione Urbis editis, neque aliorum Summorum Pontificum praedecessorum nostrorum Constitutionibus, adversentur.

Statuta.

§. 7. Volumus etiam, ut in singulis Capitulis Custodialibus, aliquot graves, & periti viri eligantur ex fratribus cujuscumque Custodiae saltem tres, qui una cum Custode, admittendos ad praedicationem Verbi Dei, vel audiendas confessiones, etiam ipsorummet Fratrum, ac Lectores publicos simul examinent, neque antea ad hujusmodi ministeria exercenda, ab aliquo probentur, aut admittantur. Horum etiam cura sit examinare, & probare, tam quoad doctrinam, quam quoad mores promovendos ad quoscumque Ecclesiasticos ordines. Qua in re servetur Decretum Congregationis Interpretum Sacri Concilii Tridentini nuper editum, & promulgatum, Hi vero Examinatores in hujusmodi officio confirmari nequaquam possint, sed in singulis Capitulis Custodialibus alii semper de novo ad hoc munus obeundum eligantur.

Ratio instituendi Examinatores, in Capitulis Custodialibus.

§. 8. Si quando autem praedictos Reformatos accedere contigerit ad loca, ubi proprias habent Domus, seu Conventus, volumus, &

Divertere, aut hospitari non debent Reformati apud fratres, & cetera.

tres de familia, in locis in quibus habent hospitalia.

mus, & praecipimus, ut ad Conventus, & Domus illorum de familia, quae in eisdem locis erunt, divertere, aut hospitari nullo modo possint. Decernentes, praemissa omnia, & singula, perpetuo valida, firma, & efficacia esse, & fore, & per praedictos Fratres Reformatos perpetuo observari debere.

Claus. praef.

§. 9. Praefentes quoque literas, nullo tempore, de subreptionis, vel obreptionis vitio, aut intentionis nostrae defectu argui, notari, seu impugnari, aut sub quibusvis revocationibus, suspensionibus, limitacionibus, aut aliis contrariis dispositionibus comprehendi, sed semper ab illis exceptas esse, & fore, & quoties illae emanabunt, toties in pristinum, & validissimum statum, restitutas, repositas, & plenarie reintegratas censei. Sicque per quoscumque Judices, & Commissarios, quavis auctoritate fungentes, etiam causarum Palatii Apostolici Auditorem, & S.R.E. Cardinales, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, judicari, & definiti debere, nec non irritum, & inane, si secus super his quoquam, quavis auctoritate, scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Deputatio exequutorum.

§. 10. Quocirca Venerabilibus Fratribus Colonienfibus, Cameracenfibus, & Mechlinienfibus Archiepiscopis, & dilecto filio nostro, & Apostolicae Sedis in inferiori Germania Nuncio, necnon universis, & singulis Archiepiscopis, Episcopis, & Ecclesiarum Praelatis, ac quibuscumque in dignitate Ecclesiastica constitutis, per praefentes mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum, per se, vel alium, seu alios, praesentes literas, & in eis contenta quacumque, ubi, & quando opus fuerit, ac quoties pro parte Fratrum Reformatorum praedictorum desuper fuerint requisiti, solemniter publicantes, illisque in praemissis efficacis defensionis praesidio assistentes, faciant auctoritate nostra, eos praemissis omnibus, & singulis, juxta praesentium continentiam, & tenorem pacifice frui, & gaudere. Non permittentes eos desuper, per Ministrum Generalem, aliosque praedictos, quomodolibet indebite molestari. Contradictores quoslibet, & rebelles, ac praemissis non parentes, per sententias, censuras, & poenas Ecclesiasticas, aliaque opportuna juris, & facti remedia, omni appellatione postposita, compescendo, necnon legitimis super his habendis servatis processibus illos sententias, censuras, & poenas praedictas incurrisse declarando, illasque etiam iteratis vicibus aggravando, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis.

Derogatio contrariorum.

§. 11. Non obstantibus quibusvis Apostolicis, ac in universalibus, provincialibus, & Synodalibus Conciliis editis generalibus, vel specialibus Constitutionibus, etiam Mare Magno, Bulla Aurea, vel alias nuncupat, ac quibuscumque dicti Ordinis statutis, & consuetudinibus, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, privilegiis quoque, Indultis,

& literis Apostolicis, tam eidem, quam aliis quibuscumque Ordinibus, eorumque Superioribus, & personis, sub quibusvis etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque insolitis clausulis, ac irritantibus, & aliis Decretis in contrarium praemisorum, in genere, vel in specie, etiam Motu proprio, & consistorialiter, vel alias quomodolibet concessis, ac pluries confirmatis, & approbatis, ac omnibus illis, quae dictus Gregorius praedecessor in suis literis voluit non obviare. Quibus omnibus, & singulis, eorum tenores, ac si de verbo ad verbum praesentibus infererentur, pro plene, & sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permanfuris, hac vice dumtaxat specialiter, & expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Transumptorum fides.

§. 12. Volumus autem, & auctoritate Apostolica decernimus, quod transumptis praesentium literarum, etiam impressis, sigillo alicujus personae in dignitate Ecclesiastica constitutae munitis, & manu Notarii publici subscriptis, eadem fides, tam in judicio, quam extra illud ubilibet adhibetur, quae ipsis originalibus literis adhiberetur, si forent exhibita, vel ostensa.

Dat. P. An. V. die 11. Junii.

Datum Romae apud S. Marcum, sub Annulo Piscatoris, die undecima Julii, 1603. Pontificatus Nostri Anno Decimo.

CXXXVI.

Absolutio Henrici IV. Francorum, & Navarrae Regis Christianissimi injunctis ei salutaribus Poenitentibus. (a)

Ex Archivis Gallicis S. Augustini.

CLEMENS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Carissimo in Christo filio Henrico Francorum & Navarrae Regi Christianissimo, salutem, & Apostolicam benedictionem.

Henricum adhortatur, ut memor sit divinae misericordiae, & charitatis Romanae Ecclesiae.

§. 1. Divinae gratiae abundantiam in tua conversione contemplantis, & quemadmodum ex densissimis erroribus, atque haereticis tenebris, & veluti ex profundo quodam malorum, in lucem Catholicam veritatis, dextera Domini virtutem faciente, emerferis, intentis mentis nostrae oculis intuentes, praestupore, & admiratione cogimur cum Apostolo exclamare, o altitudo divitiarum sapientiae, & scientiae Dei, quam incomprehensibilia sunt Judicia ejus, & investigabiles viae ejus! Et certe te ipsum saepe cogitare oportet, quod te facere existimamus.

(a) Ritus hujusce absolutionis recensentur a Spondano ad ann. 1595. §. 9. & Thuanus lib. 11. §. 21. tom. 5. pag. 519 & 520. Haec vero Constitutio, seu potius Monumentum concessit a Clemente Pontifice Henrico Regi absolutionem legitur in libro Parisiensi edito anno 1613, cui titulus: *Les Amalictades du Cardinal du Perron*, & quidem pag. 176.

namus, quam magna fecerit tibi Deus, qui te longissime a via salutis aberrantem, & peccatis mortuum convivificavit in Christo, & ad Ecclesie Catholice unionem per poenitentiam salutarem, & per hujus Sancte Apostolice Sedis auctoritatem reduxit. Ex qua cogitatione illud merito consequitur, ut intelligas, & profitearis ad Dei gloriam, quantum debeas Patri misericordiarum, qui non dereliquit te usque in finem, qui abstulit a te cor lapideum, & dedit tibi cor carneum, ut deponeres veterem hominem secundum pristinam conversationem erroris tui. Constitute etiam quantum debeas Ecclesie Sancte Catholice Romane tue, ac omnium fidelium Matri, qua multarum injuriarum oblita, quibus olim a te afflicta est, ubera materna, & gremium charitatis tibi aperuit, iterum te in Christo genuit, iterum filiis suis charissimis adnumeravit, & singulari cum gaudio, gloria, & honore coronavit. Hoc enim optavit pia Mater, que te ad amplexus suos invitabat, que pro te assidue orabat, & de tua spiritali morte multis cum lacrymis acerbissime dolebat. Nam quando te justo judicio a suo corpore separavit, multo id cum doloris sensu, & viscerum suorum cruciatu egit, quemadmodum id literis suis publice testatus est, fel. recor. Sixtus V. Pontifex Maximus Prædecessor noster, quas Quinto Idus Septembris Anno sui Pontificatus Primo contra te promulgavit. Tunc enim disertis verbis expressit, se vehementer indolere, quod ex officii sui debito gladium vindictæ contra te exercere cogeretur. Sed quanto superioris illius temporis recordatio est acerbior, tanto nunc jucundior est sensus reversionis, & conversionis tue. Gratias enim ex intimo corde agimus Deo, qui hoc gaudium singulare Ecclesie Catholice in Nostri Pontificatus tempus reservavit, nostræque humilitati concessit, ut te in eadem Ecclesiam Catholicam, post abiuratos impii Calvinii errores, omnesque hæreses damnatas, & post fidei Catholice professionem rite factam, Cælo Terraque gaudentibus, reduceremus: quod ipsum ardentissime semper optavimus ab eo primum die, quo nos divina providentia dispositio, quamvis immeritis, & imbecilles ad Universalem Ecclesie gubernacula sedere, & gregi suo præesse voluit. Movebant Nos nobilissimi Regni Francie tam diuturne dissensionem, & crumna, ceteraque Christiana Reipublica multiplices calamitates, quæ Regno illi olim florentissimo mirandum in modum afflicto, & propter intestinas discordias divulso, & debilitato, multo graviores erant, & in majora pericula redundabant, cum tam magna, & insignis portio veluti corporis Populi, & Universitatis Christiana, sine gravi cæterarum partium ruina, concidere non posset: quod cum omni tempore triste, & calamitosum, tum hoc potissimum luctuosissimum foret, quo Ecclesia Dei ab Hæreticis, & Turcis perpetuis, & insensibilis Nominis Christiano hostibus vehementissime oppugnatur. Itaque multis cum

Commemorata causas, qui bus morus Sixtus papa V. eum damnaverat.

Suas curas eum ad Ecclesiam Catholicam gremium reducere.

lachrymis non cessabamus dies, noctesque adire ad thronum divinae clementiæ, idemque a piis Catholicis, & Servis Dei hortatu nostro fieri curabamus, ut multorum precibus placatus, is, qui dives est in misericordia, pacem, & tranquillitatem redderet Regno amplissimo, eique Regem præficeret vere Christianissimum, vere Ecclesie Catholice Romane filium, quem omnes agnoscerent, & sequerentur.

§. 2. Audiebat interea preces nostras benignus Deus, quamquam id nondum extrinsecus appareret: ille enim cor tuum paulatim mollebat, & disponebat, ut veteri duritie infracta, gratia Dei in corde tuo per Spiritum Sanctum diffunderetur. Ergo ipso te excitante coepisti catholicam veritatem, quam antea respuebas, petere, & idoneos Magistros quarere, & ad te intrmittere, qui te illam docerent. Cumque jam non mediocriter instructus: ideris, & hæreses detestares, fidemque catholicam te amplecti profitereris, a non nullis ejusdem Regni Præsulibus, cum hac injunctio, ut ad Apostolicam Sedem mi teres, & ipsius mandata humiliter susciperes, absolutus es, & ab eis in Ecclesie communionem receptus. Quod tamen festinantius, & minus rite, ac recte factum erat, quod sine nostra, & hujus S. Sedis auctoritate omnis hujusmodi absolutio, & receptio irrita, atque inanis esset: Gaudebamus tamen in Domino, quod exoptata conversionis tue, tamquam aurora quadam exoriri videbatur, sperabamusque fore, cælesti gratia juvante, ut cresceret usque ad perfectum diem.

§. 3. Egisti igitur nobiscum per literas, & Nuncios, ut te ad communionem, & gratiam reciperemus, ejusque rei causa, misisti ad Nos dilectum filium nostrum Cardinalem Gondium, deinde dilectum filium Marchionem Pisanium, tum demum Ludovicum Ducem Nivernensem Principem non solum generis splendore, sed omni virtute, & pietate præstantem Virum, & Nobis multis nominibus in primis carum.

§. 4. Et licet summo animi ardore, tum ad Ecclesiam Catholicam reditum, optaremus, nihilque optatius nobis esset, quam te a vinculis, quibus propter hæresim jure constrictus eras, absolvere, quod id ad animæ tuæ salutem, ad Regni istius pacem, & tranquillitatem, totius Christiana Reipublica utilitatem, summopere pertinere intelligebamus: Faciebat tamen rei gravissima magnitudo, ut nihil properandum, sed etiam, atque etiam deliberandum in re tanti momenti statueremus. Neque enim adhuc coram Deo, & Ecclesia ejus satis cause afferri posse videbatur, ut is tam cito inter bonos, & obediens filios recipere, qui tandiu atque adeo paulo ante inobediens, & contumax fuerat. Itaque priores Nuncios, quamquam Nobis acceptos, ne audiendos quidem existimavimus. Nivernii vero Ducem quamquam benigne, & sapiens audivimus, ita tamen dimisimus, ut eo rerum statu te nullo modo absolvendum

Henricus respiciens absolutum a Regni Præsulibus, sed minus recte, quia sine auctoritate Sedis Apostolice.

Mittit deinde ad Clem. PP. legatos, qui ejus nomine absolutionem peterent.

Que tamen dilata est, ut ille aprior ad eam obtinendam redderet.

dum esse definiremus: neque id negabamus, sed in tempus idoneum, & opportunitatem diferebamus. Cor autem nostrum multam in Domino fiduciam habebat, fore, siquidem vera poenitentia, & conversionis spiritu movebaris, ut desideria tua dilata crescerent, & ad absolutionem obtinendam, tanto aptior, & capacios redderis. Itaque Orationes, & preces ad Deum multiplicantes, divini beneplaciti tempus expectabamus.

§. 5. Satis igitur longi temporis intervallo a Ducis discessu interjecto, tandem venit ad Nos a te missus dilectus filius Jacobus Davy, Perroni Dominus, in Consilio Status Consiliarius, ac primus Eleemosynarius tuus, vir spectata prudentia, & eruditione, ac zelo fidei Catholice, qui literas tua manu ad Nos scriptas Nobis reddidit: quarum lectio, & ejus sermone valde recreati sumus. Ita enim erant scripte, ut vere, & ex animo, & ex Regii sanguinis ingenuitate scripte viderentur. Petebas enim omnium demissione Apostolicam nostram absolutionem, veteres errores agnoscebas, & damnabas, teque in Ecclesiam Catholicam Romanam recipi suppliciter petebas, in qua, & fidei Catholice confessione, te & vivere, & mori velle asseverabas.

§. 6. Commota sunt viscera nostra, præsertim cum luctuosum afflicta Francie Statum idem Jacobus copiose nobis explicaret, & animarum innumerablem pericula nobis non ignota efficaciter ante oculos nostros proponeret. Nihil tamen nisi considerate, & quantum humane imbecillitati licet, explorata divina voluntate, in re tanti momenti agere volentes; primum quidem in religiosissimis, & antiquissimis Urbis Basilicis orationem sine intermissione adhiberi iustissimum, publicasque Processiones, & Litanias quotidie celebrari mandavimus, & Nos ipsi prostrati ante Deum, Immaculatam Hostiam offerentes, Spiritus Sancti lumen multo etiam ardentius Nobis concedi petebamus. Deinde eidem Jacobo Procuratori tuo, & dilecto filio Arnaldo Ollato, quem pariter ad hoc munus delegeras, permisimus, ut Ven. Fratres Nostros S. R. E. Cardinales adirent, eisque distincte narrarent petitionem tuam. Mox eosdem Fratres Nostros Cardinales convocavimus, & gravem hanc causam eis proposuimus, literasque tuas legi voluimus, eosque admonuimus, ut quid facto opus esset in re tanti momenti, secum ipsi considerarent: deinde ad Nos referrent: eosque paterne hortati, & contestati sumus, ut quemadmodum Nos per Dei gratiam, nullo terreno affectu, aut humana perturbatione, in hoc negotio ducebamur, sed solum Dei gloriam querebamus, ita & ipsi ad eundem scopum collineantes, libere Sententias dicerent, ut conjunctis consiliis, id quod salutaris esset, Spiritu Sancto auctore, decerneremus. Cardinalium igitur sententias diligenter auditis, illos quidem inveniebamus vehementer optare, ut antequam Tibi a Nobis absolutio tribueretur, plura, & efficaciora a Te

Henricus Jacobum Perroni Dominum, in Consilio Status Consiliarius, ac primus Eleemosynarius tuus, vir spectata prudentia, & eruditione, ac zelo fidei Catholice, qui literas tua manu ad Nos scriptas Nobis reddidit.

Clemens præmisit publicis orationibus.

Adhibitisque in consilio Cardinalibus.

præstarentur, quibus vite veteris emendatio ostenderetur, & quæ eos certos, & quodammo securos redderent, fore, ut Catholica Religio in Regno isto a te facta, & recta omnino conservaretur. Sed tamen misero, & afflicto statu ejusdem olim florentissimi, & religiosissimi Regni permoti, fide etiam qua Te per literas tuas obstringebas, adducti, in eam denique sententiam, eos communiter venire depræhendimus, videri te absolvendum, tibi que suppliciter petenti Ecclesie Catholice Januam aperendam esse.

§. 7. Nos igitur considerantes perseverantiam tuam in venia, & absolutione petenda, quod non semel tantum, atque iterum, sed tertio, & quarto supplicatum ad Nos miseris, & que literis tua manu scriptis receperis, & promiseris, quodque id Gallica Nobilitas magna ex parte petebat, Regni vero Francie perturbatus rerum Status flagitabat, memores etiam Nos illius Pastoris, & Patris familias locum tenere, qui amissam ovem quaesivit, & ad ovile reportavit: quique filium prodigum, qui in longinqua abierat, redeuntem recepit tanto cum gaudio: ne forte nimis asperi, aut duri videremur, quod poenitentem ad fores Ecclesie toties pulsantem excluderemus, cum eadem Ecclesia pia Mater, nulli vere ad poenitentiam redeunti, pietatis suæ gremium claudat, Teque vere ex animo poenitentem in Domino confidentes, cum tot Nunciis, literis, variisque testificationibus, id profitereris, Teque ad hæresim abjurandam, & fidem Catholicam corde, & ore confitentem paratum esse ambo Procuratores tui supradicti, constanter tuo nomine asserent: ob eas causas, & alias complures, quas connumerare nimis longum esset, post sapius imploratum lumen Spiritus Sancti, multasque nostras, & piorum hominum orationes adhibitas: cum Sacri etiam Collegii hunc sensum, & consentum esse perspiceremus: Tandem presenti die Dominico, qui est septimus, & decimus Mensis hujus Septembris, in Porticum Basilicæ Vaticanæ Principis Apostolorum descendimus more solemnem, cum Venerabilibus Fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus, nec non Episcopis, & Prælatibus, ac Magistratibus, & Officialibus Romanæ Curie, ibique, cum maxima Populi frequentia ad tante rei spectaculum convenisset accedere iustissimum eisdem Procuratores tuos Jacobum, & Arnaldum, qui coram Nobis genuflexi, patientes literas manus tuæ propria subscriptione, & Sigilli Regni Francie impressione munitas, & sufficienter recognitas, continentibus mandatum Procuratoris a te in eorum personas legitime factum, producentes, & exhibentes, in omnium ibidem assistantium presentia, humiliter, & devote tuo nomine supplicarunt, quatenus tibi omnium, & quorumcumque errorum per te contra Sanctam Fidem Catholicam, quam tenet, profiteretur, & prædicat Sancta Catholica, & Apostolica Romana Ecclesia, non solum perperam credendo, sed etiam male

Legatos in Porticum Basilicæ Vaticanæ recipit.

Literas Mandatumque procuratoris exhibentes